Preview (1 / 10) - ketabton.com

ناځرګند دهلـیز

کرکټ ځنګه یو ټوټه شوی هېواد سره یوځای کړ!

لیکوال: نهار سوتار
ژباړن: طارق نجیب

د کتاب نوم:	ناځرګند دهلیز
لیکوال:	نهار سوتار
ژباړن:	طارق نجیب
ډیزاین چارې:	صادق الله صادق
خپرندوی:	مازیګر کتاب پلورنځی
چاپ کال:	۱۳۹۵ل/ ۲۰۱۶م
چاپشمېر:	۱۱۰۰
خپرونو لړ:	۴۶

د چاپ حقوق خوندي دي

Preview (2 / 10) - ketabton.com

ډالۍ

ګران او قدرمن ورور

ډاکټر شمس نجیب ته!

چې د ژوند په هر ډګر کې زما لاربنود دی.

ط. نجیب

ځانګړې مننه!

- شرافت نجیبي، چې ښې مشورې راکوي.
- نظیف الله بلال، تر بل هر چا یې ډېر هڅولی یم.
- عبدالصبور مومند، چې تل یې زما لیک ستایلی.
- سبحان کاموال، چې په ژباړه کې یې راسره مرسته کړې.

Preview (3 / 10) - ketabton.com

د کتاب په اړه

په ۱۹۷۹ کال کې افغانستان د ستر او وحشي کورنیو جګړو ښکار شو. دا جګړې تر څو لسیزو اوږدې شوې چې په پایله کې یې دا هېواد په سیاسي بې ثباتۍ، ګډوډه مشرۍ او سخت خطر خواته وغورځوه. سلګونه زره ملکي وګړي ووژل شول او میلیونونه نور مهاجر شول. ټولې نړۍ دا فکر کاوه چې تاوتریخوالی د افغانستان دویم نوم دی.

د پاکستان له مهاجرو کیمپونو څخه یوڅو افغان ماشومان د یو خوب په لټه شول چې دوی وکولای شي خپل هېواد یووالي او امن په لور راولي. چې ددې خوب رښتیا کېدل د کرکټ په لوبه کې ولیدل شو. دې ماشومانو کرکټ زده کول پیل کړل او د هررنګه خطر او خنډونو سره یې مبارزه وکړه او د افغان ملي کرکټ لوبډله یې رامنځته کړه. هغوی د افغانستان بدلولو په سفر ووتل او دا د لوبو په نړۍ کې یوه زړه راښکونکې کیسه پیلوي.

دا کیسه د افغان کرکټ لوبغاړو ده چې د پاکستان مهاجر کیمپونو څخه راپورته کېږي او نړیوال جام ته لاره پیدا کوي. نهار سوتهر د کرکټ دا سفر په ډېر مهارت کښلی دی او د افغانستان په اړه یې د نړیوالو فکر بدل کړی. دا کتاب یوه الهامي کیسه بیانوي چې د هرې لوبې خوښونکي د خوښې وړ وګرځي.

دا کیسه د افغان کرکټ لوبډلې حیرانونکې کیسه بیانوي چې څنګه یې له صفره پیل کړه او د نړۍ ۱۰ غوره لوبډلو کې یې ځانته ځای پیدا کړ.

نهار سوتهر دا کیسه یواځې په کرکټ نه راڅرخوي بلکې په دې سربېره د افغانستان سیاسي، مذهبي او رواجي اړخونو ته یې هم اشاره کړې ده.

دا د هغه افغان کرکټ لوبغاړو کیسه ده چې تر اوسه همداسې نا ویل شوې پاتې ده، لکه د حمید حسن، محمد نبي او کریم صادق .

یو څو خبرې

په هغه وخت کې چې کرکټ په افغانستان کې زور واخست نو فیسبوکیانو او ځینې وخت رسنیو په دې بحثونه پیل کړل چې کرکټ لوبه چا افغانستان ته راوړه؟ ملي لوبډله څنګه منځته راغله؟ چا ورته کار کړی؟ او څومره کار یې ورته کړی؟ چا ورسره پکې مرسته کړې او چا ډېر هڅولي دي؟ ځکه کله چې یوه میوه پخه شي نو هر څوک یې د شکولو هڅه کوي او دې ته نه ګوري چې ټول کال چا اوبه ورکړي او پالنه یې کړې.

د دې لوبډلې لپاره له انفرادي کارسربېره حکومتونو څومره ونډه درلوده؟ طالبانو تر کومه حده په دې برخه کې مرسته کړې او ولسمشر کرزي ورته څومره پاملرنه کړې؟ ددې ټولو پوښتنو ځواب به په دې کتاب کې پیدا کړئ.

د دې کتاب منځنۍ پانګه کرکټ ده خود دې تر څنګ په پاکستان کې د افغانانو مهاجر ژوند، د هغوی ستونزې، همدا رنګه په افغانستان د روسیې برید، کورنۍ جګړې، د طالبانو حکومت کې د افغانانو حال او په افغانستان د امریکا برید او سببونه په لنډ ډول روښانه شوي.

د کتاب منځنۍ کرکټر تاج ملوک عالم دی او ورسره کریم صادق، رییس احمدزی، الله داد نوري، اعظم خان، محمد نبي، حمید حسن اوسمیع الله شینواری د افغان کرکټ ملي لوبډلې پر مخ بیولو کې نه ستړې کیدونکې هلې ځلې کړي دي.

افغانستان ډېر کار ته اړتیا لري، که هره ورځ هر کس ۱۸ ساعته کار وکړي او په سمه توګه یې وکړي نو بیا کیدای شي راتلونکو دیرش کلونو کې یو څه بدلون راشي. د افغان کرکټ ملي لوبډلې رامنځته کولو لپاره هم هغوی ۱٦ کاله کار کړی دی.دې ځوانانو د صفر نه پیل کړې وه. کرکټ لوبډله دې د ټولو افغانانو لپاره یو مثال وګرځي چې دوی څومره

Preview (4 / 10) - ketabton.com

زیارکښلی او یوې سپیڅلې موخې ته د رسیدو لپاره یې هر رنګه ستونزو سره مبارزه کړې.

که کریم صادق په یوه یا څو لوبو کې ونه ځلیده نو څه وشول، هغه وخت کې چې د افغانستان لوبډله تر ټولو شاته وه او د هغوی د لوبو نه هیڅوک خبر نه ول، له هغه ځایه تر دې ځایه چا راورسوله؟ هغه وخت کې کریم صادق وو چې مونږ او تاسو ترې خبر هم نه وو او په هره لوبه کې یې ښې مندې جوړولې. زه کریم صادق سره مخامخ نه پیژنم او نه ترې دفاع کوم، زه یواځې رښتیا وایم. د کریم صادق یادونه مې ځکه وکړه چې لوبه کې د نه ځلیدو وروسته ورپسې فیسبوکیان بدې ردې وایي. که نن کریم صادق ونه ځلیده او سبا بل کوم تکړه لوبغاړی ونه ځلیږي نو عکس العمل به همداسې وي؟ هر څوک باید خپل ګریوان کې سوچ وکړي چې مونږ د هېواد لپاره څه وکړل؟

رییس احمدزی، کریم خان صادق، نبي عیسی خېل، سمیع الله شینواری، الله داد نوري اونور د دې کیسې فرعي کرکټرونه دي، چې هلې ځلې یې کړي او له سختو پړاونو راتېر شوي.

ناڅرګند دهلیز د کرکټ ځانګړې اصطلاح ده، چې تاسې به د دې کتاب تر لوستووروسته پرې ښه وپوهېږئ!

درناوی

طارق نجیب

Preview (5 / 10) - ketabton.com

۱

شاته کیسه

د کرکټ په یوه ورځنۍ لوبه کې شپږ سوه او یا زیات توپونه وي چې زیاتره د وایډ یا نو توپ اچول یې شمیر زیاتوي، لکه وایډ توپ د توپ وهونکي د ساحې څخه لرې وي. یوه لوبډله درې سوه توپونه اچوي او باید درې سوه توپونه ووهي. توپ اچونه او توپ وهنه تر اووه ساعتونو وخت نیسي او لوبه په اخري توپ پای ته رسیږي. د کرکټ مینه وال تر اخرې شیبې لوبه تعقیبوي او لوبغاړي هم هڅه کوي تر څو په میدان کې وځلیږي.

د مینه والو او لوبغاړو همدغه سیناریو د ۱۹۹۰ کال د مارچ دریمې نیټې په لوبه کې کتل کیدای شول. د انګلستان د کرکټ ملي لوبډله ۴۰۰۰ مایله لرې د هاغه وخت غښتلې لوبډلې یانې ویسټ انډیز سره لوبې لپاره هلته تللې وه. دا نړیواله یوه ورځینۍ لوبه د جمایکې کینګسټن ښار په سبینا پارک یې شوې وه. د انګلستان لوبډلمشر ګراهم ګوچ پچه وګټله او توپ وهنه یې پیل کړه. د ګرمۍ لمر هم خپل زور ښوده. د انګلستان لوبغاړي ګرمۍ لاندې کړي ول لکه په مشکله چې ساه هم اخلي خو بیا یې هم په پنځوس اورونو کې ۲۱۴ منډو هدف وټاکه.

د توپ اچونې پر مهال هم د انګلستان لوبډلې د ګرمۍ سره لاس او ګریوان وې. توپ وهنې ته د ویسټ انډیز توپ وهونکي ویو ریچارډ او جیف ډجن راوتي ول او وروسته بیا نور... تر څو اخري اوور راورسیده. اخره کې ریچي ریچارډسن او ازرا موسلي توپ وهنې ته ولاړ ول، د ویسټ انډیز لوبډلمشر ریچارډ خپل ملګري ته وویل تر څو د اوور په شپږ واړه

توپونه برید وکړي او خطا یې نه کړي. که څه هم لوبه د ویسټ انډیز په ګټه ښکاریده خو د ویکټو نشتوالي یوه اړینه ستونزه وه.

په دې وخت کې مازیګر شوی وو، لمر هم په ډوبیدو وو. ویسټ انډیز لپاره په پنځه توپونو پنځه منډې پاتې وې، یانې په توپ یوه منډه باید واخیستل شي. موزلي د توپ سره بیټ تاو کړ خو یواځې یې د پیچ نه دوړه پورته کړه. هغې غوښتل چې لوبه په شپږیزه او په خوند سره پای ته ورسوي. که څه موزلي بیټ ډیر تیز تاو کړی وو خو څنګه چې هغې تصور کړی وو چې توپ به د خلکو ناست ځای ته رسوي خو هغسې ونه شول، د توپ وهلو سره بیټ ټک غږ پورته کړ او توپ تر ډیره په هوا کې ورک او بیا د لوبغاړي لاسونو کې چې توپ وهونکي ښې لورې ته ولاړ وو، پریوته. توپ رانیونکي ځان هم په تکلیف نه کړ په هماغه ځای ولاړ او توپ یې راونیوه.

د انګلستان نور لوبغاړي د لرې څخه رامنډې وهي او توپ اچونکي او توپ رانیونکي ته شاباسي ورکوي او لکه بریا چې لمانځي. موزلي اووم لوبغاړی هم وسوځیده. دا لوبه چې د ویسټ انډیز په ګټه ښکاریده اوس د انګلستان چانسونه هم ډیر شوي ول. ویسټ انډیز ته په څلور توپونو پنځه منډې پاتې وې تر څو بریا خپله کړي. آین بیشپ نهم توپ وهونکی میدان ته راغلی وو. بیشپ ته هم مالوه شوه چې څومره کړکیچن وخت کې میدان ته راغلی دی.

دواړه غاړو لوبغاړي ښه وارخطا ول. موزلي چې همداوس سوځیدلی وو، لاس کې هلمټ او سر ښکته نیولې میدان څخه روان دی. د هغې ټول بدن په خولو کې ډوب دی. بیشپ هغې ته لاس ورکړ، موزلي مسکی شو او ورته یې وویل:

"د ځلیدو وخت دې دی ملګریه!"

بیشپ میدان ته راغی، د پیچ منځ کې یې د بیټ په څوکه یو څه وټکول. زیاتره لوبغاړي لوبې ته راتلو سره یو څو توپونه لوبوي تر څو ګرم شي خو بیشپ سره دغه وخت نه وو. هغه د پیچ بلې غاړې ته ورغی تر څو

Preview (6 / 10) - ketabton.com

خپل ملګري ریچي ریچارډسن سره خبرې وکړې. هغوی په ډېر جدیت یو پلان جوړ کړ.

بیشپ توپ وهنې غاړې ته د ویکټو مخې ته ودرید او توپ اچونکي ته منتظر شو. هغه داسې ښکاریده لکه لوبه چې ګټلی شي. د هغې په لومړي توپ هغې غوښتل چې سویپ شاټ ووهي خو توپ د ویکټ کیپر لاسونو ته ورغی او ډېر زر یې د ویکټو په لور رامنډه کړه، بیشپ هم بیرته خط سره ودرید چې رن اوټ نه شي. اوس یواځې په درې توپونو پنځه منډې پاتې شوې.

لوبه د انګلستان په لورې کږه شوه، تبصره کونکو په نړیوالو تلویزنونو داپوښتنه کوله،

"آیا انګلستان دا لوبه خپلولای شي؟"

بیشپ پوه شو چې باید په هوښیارۍ لوبه وکړي او باید خطرناکه شاټونه ونه وهي. هغه په داسې حالاتو کې و چې هر یو کرکټ لوبغاړې غواړي په داسې وخت کې لوبه وکړي. د هغې لوبډلې دا لوبه ګټلی شوه او هغه هم کولای شي اتلولي خپله کړي. بیشپ خپل شاوخوا لوبغاړي څارلي ول چې کوم ځای کې توپ ویستلو امکان شته.

ورپسې توپ یې خپل ښې لورې ته د دوه لوبغاړو تر منځ کوم چې دې څارلې و، ووهه. توپ تر سرحده ونه رسیده خو دومره وخت پیدا شو چې دوه منډې جوړې کړي. بیشپ خپل ملګري ته اشاره وکړه،

"زما منډو ته هم ګوره او خپل ژوند لپاره منډه وهه. په دې وخت کې رن اوټ نه شو زغملای." بیشپ ورته وویل.

دوه توپونه پاتې ول او ویسټ انډیز ته لوبې ګټلو لپاره درې منډې پاتې وې. په ټوله لوبغالۍ کې چوپتیا خپره وه. میلیونونه خلک هم د تلویزنونو مخې میخ وهلي ناست ول، تبصره کونکو ویل، "دوی به خامخا دلته منډه جوړوي."

ورپسې توپ خو بیشپ هیڅ ونه لیده چې په کومه لاره د ویکټ ساتونکي لاسونو ته لاړ. د ویسټ انډیز ۲۱۲ منډې وې او ۷ لوبغاړي یې سوځیدلي ول او اوس داسې ښکاریده چې انګلستان به لوبه ګټي. یو وروستي توپ پاتې و، او ویسټ انډیز باید درې منډې پرې کړې وې.

د سبینا پارک میدان ته راغلي ټولو مینه والو سا ګانې بندې وې. اخري توپ د لوبې پرېکړه کونکې وو. د انګلستان توپ اچونکی انګس فریزر اخري اوور ډېر ښه وباسه. د هر توپ اچولو وړاندې به یې د نورو ملګرو سره مشوره کوله چې کومې لورې ته توپ غورځوي او هغې باید کومې لورې ته ودریږي او ویسټ انډیز دې ته پریښږدي چې اخري څو منډې جوړې کړي. د انګلستان لوبغاړي یو څه ارامه ښکاریدل لکه له داسې حالاتو څخه ډېر ځله تیر شوي وي.

بیشپ خړ اسمان په لور بره وکتل. او اوس د یوې معجزې لپاره هم کافي وخت نه وو. زرګونه خیالونه یې ذهن ته راتلل. خو پوښتنه دلته ده چې ولې لوبغاړي غواړي په داسې یو مغز زبېښونکې حالاتو کې لوبه وکړي؟ د لوبې وروسته به د یو اتل په څیر وي که یو بایلونکی؟ خو ښه خبره دا وه چې هر څه به له یوې دقیقې وروسته پای ته ورسیږي.

د توپ اچونکي منډه تر توپ وهلو پورې یواځې پنځه ثانیې وخت وي. لمړۍ ثانیه کې فریزر یو څو قدمه واخیستل، دهغې بوټانو لاندې واښه پراته او بیرته ودریدل. بیشپ د فریزر په لاس کې توپ کې سترګې خښې کړې وې. دویمه ثانیه کې فریزر منډه تیزه شوې وه، هغه تقریبا نیمایي لاره وهلې وه. بیشپ چې به شاټ وهي او خلک به چغې کوي، فکر کاوه.

هغې ډېر دقت د فریزر په لاس کې بال باندې وو. دریمه ثانیه کې فریزر لا اوس هم منډه وهي. هغه تقریبا پیچ ته رسیدلی، هغې ته رایاد شول چې خپلو ملګرو سره په دې مشوره کړې وه چې هغه به توپ د ویکټو بهر خواته په نرۍ کرښې په لور غورځوي. بیشپ خپل بیټ په شا بوته او داسې لکه چې هر څه یې نږدې راځي نو وهي به یې. څلورمه ثانیه کې فریزر په منډه

Preview (7 / 10) - ketabton.com

کې ځان پورته کړ او مټ يې تاو کړ او توپ لکه دوی چې پلان کړی وو چپې لورې ته وغورځوه. بيشپ يو څو ميلي ثانيو کې فکر وکړ چې په کوم لور يې ووهي. څلور نيمه ثانيه کې تر څو ډير ناوخته نه شي، بيشپ خپل بيټ رامخې ته کړ او توپ يې پرې ښي لورې ته ووهه. ټک... توپ والوته. ليدونکي د خپلو ځايونو راولاړ. دوه درې ثانيې وروسته توپ ځمکې ته ورسيده او په اسانی پړې سره خوا کې پريوت. په لوبغالی کې يو شور جوړ شو. بيشپ د نن اتل وخوت.

"او دا دې څلوريزه شوه!" تبصره کونکو په تلويزنونو کې د زړه له تله چغې وهلې. "ويسټ انډيز ډيره خطرناکه لوبه خپله کړه، بيشپ څه يوه وړتيا وښوده"

د هاغه وخت ليونتوب هيڅوک نه شي هيرولای. دا شپه د کرکټ د ريکارډ په کتابونو کې ثبت شوه. د فريزر اخري اوور او د بيشپ څلوريزه د هاغه ورځې نه وروسته تر څو اونيو د خلکو او د هر چا په خولو کې وه. خو د کرکټ څيړونکي وايي چې ولې بيشپ د اخري توپ وهلو لړ وړاندې لړ تم شوی وو.

ددې زړه راښکونکې او د ۱۹۹۰ کال کې ويسټ انډيز ته د انګلستان سفر لوبو پر اساس هغه ځای نه چې فريزر توپ اچولی وو د ناڅرګند دهليز په نوم وپيژندل شو.

دا لفظ د کرکټ اوسني وخت کې هم کارول کيږي. خو د نا څرګند دهليز مانا څه ده؟ دا هغه نری خط دی چې د توپ وهونکې مخې ته کښل شوی وي او په دې ځای کې ډير تجربه کار توپ اچونکي په چلبازی توپ اچونه کوي. د کرکټ شنونکي دا ځای د ناڅرګند دهليز په نوم يادوی ځکه توپ وهونکی هڅه کوي چې توپ په کومې خوا ووهي او که پريږدي يې. که چيرته توپ وهونکې دا توپ پريږدي نو کېدای شي توپ دننه خوا تاو شي يا ويکټې ولګيږي او د ويکټو مخې ته خپه ولګيږي او توپ وهونکې

وسوځي. او که چيرته توپ وهونکې توپ ووهي نو دا بيا بهر خواته تاويږي او د بيټ څنډې سره لګيږي او کېدای شي بيا هم کيچ وسوځي.

د بيشپ د وروستي توپ اچولو لړ وړاندې تم کېدو دليل همدا ګڼل کېدا شي ځکه هغه غوښتل چې وګوري توپ کوم خوا تاويږي. خو اوس د کرکټ لوبغاړو ته دا ويل کيږي که توپ د ويکټو نه لرې وي نو بايد پريښودل شي. او لوبغاړي دا هم کولای شي چې توپ پسې يو قدم ورهاخوا شي او توپ ووهي خو دا هم په هاغه صورت کې چې په ځان ډاډه وي. خو د لوبې په سختو حالاتو کې هماغه ستراتيژي کارول کيږي، يانې توپ ووهه که په هر قيمت وي، غټ خطر غټ انعام.

په اوسني کرکټ کې هم توپ اچونکي د همدې ناڅرګنده دهليز څخه ګټه پورته کوي او ګوري چې توپ وهونکې ددې توپ وهلو څومره وړتيا لري او په پايله کې ددې توپ او نورو ستونزمنو توپونو وهلو درس ورکول کيږي. يوې او ناپېژندل شوې لوبډلې دا تصور بدل کړ. دا ډله په ډيرو ستونزمنو شرايطو کې د ځان لپاره يو نوم جوړ کړ او د ناڅرګنده دهليز يې يو نوي پړاو ته ورسوه. د ناڅرګنده دهليزو اصطلاح يې يواځې د توپ اچولو ساحې پورې محدود نه کړه. بلکې دا اصطلاح د يو هېواد چې نا څرګنده، سختو او خطرو نه ډک ټوټه ټوټه پروت و، وکاروله. هغوی په پوره باور سره يو ځای شول او پرته له دې چې په کوم قيمت تر لاسه کيدا شي، د نا څرګند دهليز اصلي مانا ددې لوبډلې په تاريخ کې کتلای شو. غټ خطر، غټ انعام.

Preview (8 / 10) - ketabton.com

۲

د تاوتریخوالي تقدیر

غوږ کېنونکي ډزې د تاجبیګ ماڼۍ څخه اوریدل کیدې. د افغانستان ولسمشر حفیظ الله امین په بې چارۍ په ځمکه پروت و، په خپله سینه یې لاسونه ایښي ول. په ټول بدن کې یې درد خپور شوی وو. هغې انګېرله چې چا ورسره خیانت کړی دی. هغه د بې باورۍ لړزې اخیستی وو. د مرستې لپاره غږ کول ورته بې ګټې ښکاریدل ځکه اوس ډېر ناوخته شوی وو.

درې میاشتې وړاندې په ۱۹۷۹ کال کې امین ځان ولسمشرۍ په ګدۍ کېنولی وو. د بهر څخه ځلانده او تل به یې توره دریشي اغوستې او په خړو سترګو یې دوستانه نظر کتل خو په دننه کې هغه صفا و. هغې د کمونستي حکومت مشري په غاړه درلوده کومه چې د افغان مذهب سره په ټکر کې وه. امین هڅه کوله چې د مسلمانانو اوسني رواجونه له منځه یوسي نو ځکه یې په زرګونه اسلامي مشران ونیول.

د هغې دا عمل هر افغان وغنده ځکه اسلام د ټولو افغانان دین دی. د خپل دین ساتلو لپاره زرګونه افغانان راپورته شول تر څو د امین حکومت له منځه یوسي. هغوی د امین په ټولو طرفدارانو پر خلاف د جهاد فتوا ورکړه.

ډیر زر دا هېواد د کورنیو جګړو ښکار شو.

افغانستان په دې جګړو کې خپل هویت له لاسه ورکړ. د لا ګډوډۍ لپاره په ۱۹۷۹ کال ډسمبر میاشت کې روسي لښکرې د افغانستان پلازمینې کابل ته راورسېدې. هغوی امین ته د دوستۍ او ساتنې لاس ورکړ او امین هم په خوشالۍ شوروي لښکر ومانه. هغې فکر کاوه چې په روسي لښکرو باور کولای شي. خو په حقیقت کې روسي لښکرې افغانستان ته د امین مرستې لپاره نه وو راغلي بلکې دا یو نظامي یرغل و چې د توپاني عملیات ۳۳۳ په نوم یادیده. توپاني عملیات ۳۳۳ د ۱۹۷۹ کال د ډسمبر میاشت په اووه ویشتمه نیټه سهار پیل شول او د راتلونکو څو پیړیو لپاره یې افغانستان د بدبختۍ په

لور روان کړ. ۲۴ روسي سرتیري د الفا عالي ځانګړې قوه څخه یې تړاو درلود او نور ۳۰ سرتیري چې د کی جي بي نظامي ډلې سره یې تړاو درلود او ځانونه یې جهادیان معرفي کول. هغوی تورې څیرې په مخونو راځړولې وې. الفا ډله د امین له مینځه وړلو لپاره ګمارلې شوې وه او د کی جي بي ډله د امریکا سره د امین اړیکو اسنادو راټولو لپاره ټاکل شوې وه. دواړه ډلې په ښه اتوماتیکو وسلو سمبالې وې.

امین د خپلې کورنۍ سره د تاج بیګ په ماڼۍ کې و. دا ماڼۍ په کابل کې د یوې غونډۍ پر سر پرته وه. د الفا او کی جی بي ډله د جګړې میدان ته رارسیدلي ول. کله چې دواړه ډلې په واورو کې د ماڼۍ غونډۍ په لور رواني وې نو د امین ساتونکو پرې ډزې شروع کړې، هر څوک چې به غونډۍ ته نږدې کېدل نو هماغه نښه ګرځول کېدل. روسي سرتیرو مرمۍ ضد واسکټونه اغوستي ول، هغوی ورته مخامخ ودریدل او د ماڼۍ ساتونکي یې ډېر زر راوپرځول.

په ماڼۍ کې دننه امین ته د ډزو خبر ورکړل شو. هغې لا پوره کالي هم پر تن نه ول چې خپلې کورنۍ غږو ته یې چغې وهلې تر څو ځان ګوښه کړي. هغې خپل ساتونکو باندې لکه غېل او لګیا و،

"شورویانو سره اړیکه ونیسه! هغوی مونږ سره مرسته کولای شي."

"همدا شوریان دي چې پر مونږ ډزې کوي" ساتونکي ورته وویل.

امین د بندي پړانګ په څېر ښکته پورته تلو او ځان سره بوږنېده،

"دا باید دروغ وي."

هغې د لرګین تور میز څخه ټیلیفون راواخیست چې د روسیي عمومي درستیز سره اړیکه ونیسي او ورته ووایي چې هغوی اشتباه شوي دي. خو د امین ویرې ته هیڅا ځواب ورنکړ. د ټیلیفون تار پرې وو. هغې ټیلیفون د کوټې کونج ته وغورځاوه او په مایوسۍ د کوټې منځ کې کېناسته،

Preview (9 / 10) - ketabton.com

"ما فکر کاوه. دا هر څه ریښتیا دي." هغه په ژړا شو. هغې خپل سر لاسونو کې ونیوه او منتظر کېناست. روسي سرتیري ماښې ته راننوتي ول. هغوی امین ومونډ. هغه هغوی سره لیدو لپاره پاڅېد.

غوږ کېنونکي ډزې د تاجبیګ ماڼې څخه واوریدل شوې. د افغانستان ولسمشر حفیظ الله امین په بې وسۍ په ځمکه پریوت، په خپله سینه یې لاسونه ایښي ول. په ټول بدن کې یې درد خپور شوی و. هغې انګېرله چې چا ورسره خیانت کړی دی. هغه د بې باورۍ لړزې اخیستی وو. د مرستې لپاره غږ کول بې ګټې ښکاریدل ځکه اوس ډېر ناوخته شوی وو.

امین سره د کورنۍ غړو او ۲۰۰ ساتونکو په هماغه سهار یانې په ۲۷ ډسمبر باندې ووژل شول. تاج بیګ ماڼۍ په ۴۳ دقیقو کې ونیول شوه خو اثرات یې د افغانستان نه ختمیدونکې جګړې ته لار پرانسته. او دا هېواد یې د څو لسیزو سیاسي ګډوډۍ سره مخامخ کړ. قدرت ښکنځل شوی و. جګړه د ودریدو نه وه.

شوروي اتحاد هڅه وکړه چې د امین وژل په داخلي جهادي ډلو وروتپي خو دا راز تر ډېره پټ پاتې نه شو او ټول په دې وپوهېدل چې څه شوي او چا کړي. شوروي اتحاد یو بل افغان د ببرک کارمل په نوم د ولسمشرۍ په چوکۍ کېنوه. او د ببرک کارمل ګوډاګی حکومت د روسیې نه ملاتړ کېده.

کله چې ببرک کارمل کیناسته نو ډېرو افغان ملي سرتیرو خپلې دندې پریښودې او د جهادي ډلو سره یو ځای شول. ډېر خو یې د امین حکومت په طرف هم نه ول.

جهادي خوځښت لکه د وایروس په څیر په ټول هېواد کې خپور شو او په مجموعه ډول دا جهادي ډلې د مجاهیدینو په نوم یادې شوې چې دوی سپېڅلې موخه درلوده. د کارمل حکومت یواځې د قانون عملي کولو او د جهادي ډلو مخنیوي لپاره ۸۵۰۰۰ روسي سرتیرو ته اړتیا لرله.

د مجاهیدینو مخنیوي لپاره روسي سرتیرو افغانان مجبورول تر څو ملي پوځ کې برخه واخلي. یو افغان چې دوی غوښتل هغه افغان پوځ ته داخل کړي اجمل خان نومیده. اجمل د کابل په یو روغتون کې نرس و. لکه د نورو په څیر هغه هم د کمونستي نظام مخالف وو او نه یې غوښتل چې روسي سرتیرو سره یوځای وجنګیږي. هغوی اجمل خان د نهه ورځو لپاره بې ډوډۍ په بند کې واچوه تر څو د خپلې خبرې نه واوړي. خو هغه وانه ووښت.په همدې پلمه روسي د هغې پلار ته شپږ کاله قید سزا ورکړه. دا او داسې نور تخنیکونه به شوروي اتحاد په کار اچول.

جهادي ډلې د افغانستان غریزو سیمو کې نسبت روسانو ډېر بلد ول. هغوی ډېرې وخت په غرونو کې پیاوړې کېدل او روسي ځواکونو یواځې ستر ښارونه په ولکه کې نیولي وو. زیاتره سترې جګړې به د پاکستان سره پوله لرونکو ولایتونو کې کېدلې، مجاهدینو به دولتي ودانۍ او همدارنګه شوروي اتحاد کمپونه په نښه کول.

تر ۱۹۸۲ کال پورې مجاهدینو د نړۍ دوهم ستر قوت څخه ۷۵ سلنه سیمه لاندې کړه. شوروي اتحاد غوښتل چې دا انقلاب زر له مینځه یوسي او درې نوې ستراتیژیو باندې یې کار پیل کړ:

لمړی: *ډارونه*- روسي ځواکونو هوایي او ځمکني بریدونه پیل کړل چې پکې کلي، فصلونه او څاروي هم شامل وو. دې کې زیاتره هغه کلي ول چې جهادي ډلو ته به یې مرسته رسوله تر څو د جهادیانو سرچینې له مینځه ویسي او هغوی وطن پریښودو ته مجبور کړي. په دې بریدونو کې زیاتره ملکي کسان وژل کېدل.

دوهم: *جاسوسي* – روسي ځواکونو مجاهدینو منځ ته جاسوسان ولېږل تر څو د هغوی پلانونو باره کې بیرته دوی ته راپور ورکړي.

دریم: *محدودیت* –روسي ځواکونو د مجاهدینو ډلې په ځانګړو سیمو کې قید کړې تر څو بېرته جګړې ته راپورته نه شي.

Preview (10 / 10) - ketabton.com

روسي ځواکونو همدارنګه د افغانستان استخباراتو شبکې یانې خاد (خدمت اطلاعات دولت) یا د افغان خفیه پولیس هم وګمارله تر څو په پټه استخبارات راټول، غلط مالومات خپاره، او د مجاهدینو ترمنځ غلط فهمي رامنځته کړي. هیڅوک نه پوهیږي چې خاد څومره بریالې وو او د مجاهدینو ډلو ترمنځ یې بحثونه راوپارول. له همدې کبله د مجاهدینو جګړو موثریت کم شو ځکه هغوی د یووالي پر ځای یو بل سره په لانجو شول.

مجاهدین تراوسه هم نه ول مړاوي شوي. هر ورځ به ډیر وژل کېدل او هغومره نور به رضاکارانه دوی سره یو ځای کېدل. نفوذي هېوادونه لکه امریکا، پاکستان، مصر، سعودي عربستان او چین به مجاهدینو سره مرسته کول. مجاهدینوتر ۱۹۸۵ کال پورې تر ۴۰۰۰ پورې هډې درلودې چې هره ورځ ویجاړونکې حملې کولې. تر ټولو عام هدفونه لکه د برېښنالېږد تارونو ویجاړول، رادیو سټیشنونه له منځه وړل او دولتي ودانۍ له منځه وړل. مجاهدینو ټولو ډلو به د ورځې ۸۰۰ راکیټونه د پاکستان پولې نه په دولتي ودانیو توغول. یواځې په د ۱۹۸۵ او ۱۹۸۷ کلونو تر منځ هغوی ۲۳۵۰۰ ځله په دولتي ودانیو بریدونه کړي ول.

تاوتریخوالې په ورو روان خو ډیر کړکیچن حالت ته ورسیده. روسي جیټ الوتکو به هغه ځایونه چې د مجاهدینو تر ولکې لاندې ول بمباري کول او په زرګونه خلک به ټپیان او وژل کېدل. یو زوړ سړی چې اختر محمد نومېده دا ورځ یې نه هیریدونکې وبلله،

هغې ویل، "ما خپله د ماشومانو د بدن ټوټې راټولولې تر څو ورته کنده وباسم او خښ یې کړم. ډیر نور مړي هم پراته ول خو د بمبارۍ له ویرې ډیر ستونزمن ول چې هغوی ټولو ته قبرونه وکنم او خښ یې کړم. هغوی ټول همله پراته ول."

مجاهدینو سره بله چاره نه وه نو ماشومانو ته یې هم ټوپکونه لاس کې ورکړل. تاوتریخوالی لا پسې اوږدیده، پلونه ورانېدل، لوی لارې بندې شوې، صنعتي ودانۍ ویجاړې شوې او پولیس سټیشنونه هم تړلي پراته ول.

په پټه د دولتي چارواکو وژل کېدل عام شول. افغانستان یو مثبت بدلون ته اړتیا درلوده.

د جګړې زور تر ټولو پورته نقطې ته ورسېده کله چې د کابل برېښنا هم پرې شوه. وسله والو د ښار برېښنا لېږد تارونه پرې کړي ول. وروسته یې د باختر الوتکه چې د پورته کېدو په حال کې وه وویشتله او ټول ۵۲ مسافرین پکې ووژل شول. شوروي اتحاد دې پریکړې ته ورسېدل چې جګړه نوره اخري حد ته رسیدلې. هلته نور انساني پولې نه وې.

د ۱۹۸۷ کال په نیمایي کې شوري اتحاد اعلان وکړ چې خپل ځواکونه به له افغانستان څخه وباسي. د جګړې پای ښکاره شوه، د کارمل حکومت، خاد او د افغان پوځ هم وارخطا شول ځکه که روسان ووځي نو دوی په یواځې ځان چیرته مجاهدینو سره جنګېدلی شي. روسي ځواکونو خپل بریدونه راکم کړل او وتلو ته یې تیارې نیولو، د سولې لپاره همدا یوه لاره پاتې وه.

په ۱۹۸۹ کال کې روسي ځواکونو افغانستان پرېښود. لس کاله یې هلته تیر کړي ول، ۳۰۰۰۰ روسي سرتیري ووژل شول، ۵۳۷۵۳ ټپیان او نور ۴۱۵۹۳۲ ناروغان ولېږل شول. او همدارنګه ۸۵۰۰۰۰ او یو نیم میلیون تر منځ افغانان هم ووژل شول. دوه کلنې بمبارۍ زراعتي او اوبه خور سیسټم ویجاړ کړل. په هاغه وخت کې افغانستان د نړۍ تر ټولو بې وزله هېواد ګڼل کېده. د ملګري ملتونو په احصایه کې افغانستان د نړۍ ۱۷۴ هیوادونو کې ۱۷۰ نمبر ته رسېدلې وو. د ملګري ملتونو دا احصایه د ژوندانه او په تعلیمي کچې پورې اړوند وه. جګړې ځپلي افغانان د ژوند تر ټولو ټیټه کچه ژوند، لږ ژوندي پاتې کېدل او تعلیم ته لاسرسې نه درلودل.

که څه هم شوروي اتحاد افغانستان پریښود خو دننه ټوټه شو. مجاهدینو په هیڅ شکل د کارمل کمونیستي حکومت سره جوړجاړي ته نه تیاریدل. داخلي ډلو په سترو ښارونو بریدونه پیل کړل. په ۱۹۹۰ کال کې ۴۰۰۰۰۰

PREVIEW

You've reached the end of the preview.

Purchase the full book to continue reading.

Buy this book - ketabton.com

https://ketabton.com/books/phs8CZ84j1e

Preview on ketabton.com. Rights remain with the author or publisher.